**Nr 205.** ROK 1843. SOBOTA 9 WRZESNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE. Jutro Imie NMP

IMIONA SŁAWIAŃSKIE. Jutro Radosława.

# GAZETA KRAKOWSKA.

## OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

| Dzień | godzina | Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiej | Stopień ciepła podług Reaumura | Psychometr | Wiatr | Stan Atmosfery | Zjawiska napowietrzne i różne uwagi |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 6 | 27 5, 220 | + 9, 6 | 3, 65 | PPłZachodni słaby | Pochmurno | Deszcz |
| 5 | 2 | 2, 214 | 13, 1 | 5, 13 | Zachodni Wicher | Chmurno | |
| | 10 | 2, 611 | 9, 2 | 4, 06 | ,, mocny | Pochmurno | Deszcz |

## Wiadomości krajowe.

### KRAKÓW.

W dniu wczorajszym o godzinie przedpołudniowej w handlu P. Fuchsa w rynku głównym zajął się był w piwnicy olej terpentynowy w butlach szklannych. Stósowny ratunek i dozór władz miejscowych, uczynił zbytecznemi przybyłe sikawki i obowiązkową pomoc ogniową. Przez zatkanie otworów gnojem i ziemią uduszono płomień, który prócz zniszczenia małej liczby butelek z winem i okopcenia niektórych towarów korzennych; żadnej nie zrządził szkody.

## Wiadomości zagraniczne.

*Warszawa 4 Września.* — Wczoraj w 17 rocznicę koronacyi NN. Państwa odbyło się w kościele Archikatedralnym S. Jana nabożeństwo. W wieczór było w teatrze widowisko bezpłatne i miasto oświecone.

*Londyn 24 Sierpnia.*

Królowa dzisiaj osobiście zzwyczajnemi formalnościami odroczyła parlament. Izba wyższa została o 12 godzinie z południa otwartą, i natymiast przez znaczną liczbę cudzoziemców wiele dam i członków parlamentu napełnioną. Miejsca ministrów były także natychmiast zajęte. Zaraz po godzinie drugiej, wystrzały dział i głośne okrzyki, ogłosiły przybycie królowej, ministrowie natychmiast powstali na jej przyjęcie. Wśród odgłosu trąb, Jej Królewska Mość weszła do izby parów; najprzód szli heroldowie, a królowa otoczona dworem i prowadzona przez xięcia Alberta, szła za nimi. Xiąże Buccleugh niósł koronę, xiąże Wellington miecz, a lord Wharncliffe hełm, (cap of maintenance.) Xiężna Buccleugh i lady Dunmore, towarzyszyły JKM. Wszyscy powstali przy wejściu królowej, która, gdy usiadła na tronie, rozkazała zająć miejsca obecnym. Jej Królewska Mość wyglądała zupełnie dobrze i zdrowo.

Izba niższa została wezwaną do stawienia się przed królową, a mówca izby w towarzystwie znacznej liczby członków, stawił się przed kratką izby i miał do królowej następną przemowę:

»Najłaskawsza Monarchini!

Wierne gminy połączonych królestw Wielkiej Brytanii i Irlandyi stawają tutaj z bilem, który zamyka kredyta tegoroczne. Zezwalając na kredyta, zwracaliśmy szczególniejszą naszą uwagę na oszczędność, chociaż, przytem staraliśmy się opatrzeć obficie flotę i wojsko, albowiem, chociaż silnie pragniemy umniejszenia publicznych ciężarów, które pod uciskiem prawdziwej, chociaż jak się spodziewamy chwilowej

tylko nędzy, w niektórych prowincyach zbyt uciążliwemi się pokazują, to jednak nas zaspakaja, że usiłowaliśmy prawdziwie interesa narodu, równie jak honor, godność korony, przez utrzymanie służby publicznej, wedle naszego zdania popierać. W czasie trwania trudzących posiedzeń, zwrócona była nasza uwaga, na wiele ważnych pytań wewnętrznej polityki, równie jak na polepszenie naszych instytucyi w niektórych gałęziach naszego prawodawstwa. Zgłęboką boleścią dowiedzieliśmy się o nieszczęśliwym rozdziale w kościeleszkockim, który skłonił do odstąpienia wielu najgodniejszych członków tego kościoła; staraliśmy się, wierząc w pomyślny skutek, odsunąć te niezgody i zapewnić pokój instytucyi, która tyle pomyślności dla mieszkańców téj części połączonych królestw zapewnić umiała. Drugie postanowienie względem kościoła Anglii, w skutkach swoich jest najwyższéj wagi. Albowiem przez nie w zaludnionych okręgach stawianie kościołów zostanie ułatwione, a przez to wsparta hojność i pobożność tych, ktorzy skłonni są pomagać duchownym potrzebom uboższych sąsiadów. Tém to postanowieniem położyliśmy zasady do obszernego powszechnego rozszerzenia zdrowego religijnego wychowania niższych klas, na zasadach panującego kościoła opartego. Gdyśmy tak zajmowali się wewnętrznemi ulepszeniami, nie zaniedbaliśmy także interesow poddanych Waszéj K. Mości w oddalonych stronach, które duch przedsiębierstwa i handlu Anglii wyszukał, i które używają szczęścia opieki Waszéj Królewskiéj Mości. Chociaż posiedzenia, które za przyzwoleniem Waszéj K. Mości, teraz mają być zamknięte, nieodznaczają się środkami tak uderzającéj ważności, jak te które w roku zeszłym ustanowione zostały, to jednakże w żadnym czasie wierny parlament Waszéj Królewskiéj Mości nie wywiązywał się z swoich trudnych obowiązków z większą wytrwałością i pilnością, a jego usiłowania sowicie będą wynagrodzone, gdy choć w części do stałego uzasadnienia naszych instytucyi i zadowolenia i szczęścia ludu się przyczyniają.«

Gdy mówca te słowa powiedział, udzielone zostało w zwykłej formie, króleskie zatwierdzenie przedstawionym, a z poprzednich posiedzeń izby niższéj znanym bilom; przytém także przyjętem został bil o 11,132,000 f. st., na pokrycie kosztów służby r. 1843 i na wsparcie wschodnio indyjskich kolonii.

Następnie JKM. przeczytała wyraźnym i mocnym głosem następną mowę tronową, opierając z szczególniejszym przyciskiem mowę na ustępach, które tyczyły się Irlandyi:

»Milordowie i Panowie!

Stan publicznych interesów, pozwala mi te długie posiedzenia zamknąć i uwolnić was od dalszego pełnienia waszych parlamentarnych obowiązków.

Dziękuję wam za środki, które przedsiębraliście, ażeby postawić mię w możności zupełnego wykonania rozlicznych traktatów, które ja z obcemi mocarstwami zawarłam.

Udzieliłam moje zupełne przyzwolenie bilowi, który mi przedstawiliście w celu powiększenia środków duchownego wykształcenia, przeznaczając jednę częśc dochodów kościoła na wynagrodzenie nowych nauczycieli kościelnych.

Mam zupełnie przekonanie, że mądre i życzliwe zamiary parlamentu, będą wspierane przez gorliwość i hojność moich poddanych, i że tym sposobem staranie o publiczną służbę bożą i duchowną opiekę w wielu okręgach, lepiéj jak dotąd rozwiniętem zostanie.

Widzę z ukontentowaniem, że przeszedł akt, który zniósł wątpliwości tyczące się jurysdykcyi szkockiego kościoła w przypuszczaniu duchownym, i równie ludowi jak duchownym sądom zupełnie wykonywanie ich wzajemnych praw zapewnił.

Silną te we mnie wzbudza nadzieję, że ten środek przyczyni się do ustalenia na nowo w Szkocyi religijnego pokoju, i odwróci niebezpieczeństwa, które zagrażały instytucyi świętéj, dla szczęścia i pomyślności téj części posiadłości moich niezmiernie ważnéj.

Od wszystkich obcych mocarstw, otrzymuję bezprzestannie zapewnienia przyjacielskiego usposobienia silnego życzenia utrzymania pokoju.

»Panowie z izby niższéj!

Dziękuję wam za gotowość i hojność, z jaką zezwoliliście na summy konieczne na potrzeby roku bieżącego. Będzie to mojem bezprzestannem żądaniem z ścisłą uwagą na oszczędność wykonywać wydatki, jakie potrzeba na służbę publiczną wywoła.«

»Milordowie i Panowie!

W niektórych okręgach Walii, pokój publiczny został przerwany, przez przeciwne prawu związki i zaburzenia, które jednakże nie mają nic wspólnego z politycznemi wypadkami. Udałam się do środków jakie za najstosowniejsze uznałam, aby ten nieporządek ukrócić, winnych odkryć i ukarać.

Rozkazałam natychmiast rozciągnąć poszukiwania względem okoliczności, które spowodowały nieposłuszeństwo i gwałtowne postępki w części kraju, która dotąd zwykle odznacza-

ła się porządkiem i chętném posłuszeństwem dla prawa.

Z głęboką boleścią, uważałam na ciągłe usiłowania, celem wzbudzania pomiędzy moimi poddanemi w Irlandyi nieukontentowania i niechęci, i skłonienia ich do żądania rozwiązania prawodawczéj unii.

»Od dawna było to mojém najsilniejszém życzeniem, i zostanie niém na zawsze, wykonywać zarząd tego kraju w duchu ścisłéj sprawiedliwosci i bezstronności, w połączeniu z parlamentem, wszelkie ulepszenia mogące przyczynić się do polepszenia towarzyskiego stanu Irlandyi wprowadzać, i rozwinąć jéj naturalne źródła pomocy.

Silnie przekonana, że unia prawodawcza nie tylko do dopięcia tego celu, ale i dla utrzymania siły exystencyi państwa jest konieczną, zachowuję najmocniejsze postanowienie z waszą pomocą i błogosławieństwem Boskiéj Opatrzności, ten wielki zakład połączenia między obydwoma krajami nienaruszonym utrzymać.

Nie uważałem za rzecz potrzebną, żądać powiększenia siły zbrojnéj, aby nieprzyjazne plany za zgodę i pomyślność mojego kraju zniweczyć, równie dla tego, że niechciałam okazać nieufności w skuteczność zwyczajnych praw, jak i dla tego, że polegam na zdrowym rozsądku i miłości ojczyzny mojego ludu, i na uroczystych oświadczeniach parlamentu względem popierania prawodawczéj unii.

Jestem pewna, że ci z moich wiernych poddanych, którzy w Irlandyi wpływ i powagę posiadają, będą się starać wszelkiemi siłami o zniszczenie systematu szkodliwéj agitacyi, która niszczy postępy przemysłu tego kraju, opóźnia wzrost jego pomyślności i pomiędzy rozmaitemi klasami mego ludu, budzi uczucia wzajemnéj niechęci i wzajemnéj nieprzyjaźni.«

Po zakończeniu mowy króleskiéj, lord kanclerz na rozkaz J. K. M., ogłosił odroczenie parlamentu aż do d. 19 Października.

## H I S Z P A N I A.

*Paryż 25 Sierpnia.* Depesze telegraficzne Hiszpanii.

*Bajonna 22 Sierpnia.* Królowa wraz z infantką znajdowała się w d. 11 Sierpnia w La Grania, gdzie miały przez kilka dni zabawić. Junta Grenady rozwiązała się. Jenerał O'Donnell odjechał do Havanny.

*Perpignan 22 Sierpnia.* W dniu 20 w Barcelonie odbyło się liczne bardzo zgromadzenie, złożone z członków junty, municypalności, deputacyi prowincyjalnéj, wyższych oficerów gwardyi narodowéj, na którém także Prim i Milans byli obecnymi, które znakomitą większością postanowiło, że wojsko napowrót twierdzę Atarazanas ma osadzić, że Arbuthnot pozostanie jenerał kapitanem, że Prim pozostanie przełożonym nad służbą trzech batalionów ochotników, że urzędnicy mają na nowo objąć swoje posady, aż do powrotu z Madrytu wysłańców junty, którzy rządowi mieli uczynić przedstawienia.

Junty w Villafranca i innych okręgach, wezwały jenerała Arbuthnot o udzielenie pomocy przeciwko juncie Barcelony, mającéj za sobą tylko rewolucyjną mniejszość która nigdzie nie znajdzie prawdziwéj przychylności.

Oficerowie załogi w Barcelonie, w d. 22 wyszli z cytadelli. dla złożenia uszanowania swego jeneralowi Prim, jako gubernatorowi miasta. Oświadczyli że może na nich liczyć w razie potrzeby bronienia rządu. Układ z 20 Sierpnia nie został ogłoszony. Twierdza Atarazanas obsadzona jest przez bataliony ochotników.[1]

*Madryt 17 Sierpnia.* W dzisiejszym numerze *Gazeta* znajduje się następujące postanowienie:

Ministerątwo spraw wewnętrznych. Ostatni dowód zaślepienia i żądzy panowania, które don Baldomero Espartero okazał, opuszczając ląd Hiszpański, zmusza rząd tymczasowy, do oznajmienia nowemu pretendentowi publicznego przekleństwa, z jakim cały naród oświadczył się przeciwko niemu. A jakby bombardowanie zamożnych grodów, zmarnowanie publicznego grosza, i oczywisty, wyraźny zamiar zasiania między nami zarodów niezgody i nieporządku, nie były dostatecznemi, ex reient zawód swój zakończył haniebną protestacyą, która lubo w oczach prawego i mężnego ludu nic nie znaczy i tylko wzgardę obudza, jednak barbarzyńskim i przewrotnym językiem swym, mogłaby niektórych hiszpanów w błąd wprowadzić, przeto rząd tymczasowy, dbając o własny byt i pokój narodu, który go ustanowił: następujące wydał postanowienie.

Don Baldomero Espartero, i wszyscy którzy protestacyą z 30 Lipca r. b. podpisali, pozbawieni zostają wszystkich tytułów, stopni, urzędów, godności i znaków honorowych. — Madryt 16 Sierpnia 1843, (podpis.) Joaquin Maria Lopez, prezes. — Mateo Miguel Aillon. Francisco Serrano, — Joaguin de Frias. — Fermin Caballero.»

Protestacya, o któréj powyższe postanowienie wzmiankuje.

Don Pedro Gomez de la Serna, minister spraw wewnętrznych, wraz z ministrem spra-

wiedliwości. a z tego tytułu najwyższym kanclerzem królestwa, zaswiadczam, że dziś o godzinie 10téj rano, Jego Wysokość don Baldomero Espartero, hrabia Luchana, xiąże Vittoryi i Moreli, rejent państwa, wydał proklamacyę, która tu wygotowana, brzmi jak następuje:

»W dniu 30 Lipca 1843, o godzinie 10 rano Jego Wysokość don Baldomero Espartero, hrabia Luchana, xiąże Vittoryi i Morelli, rejent państwa, na pokładzie hiszpanów paropływu *Betis*, w zatoce Kadyxu, w obecności jenerał majora don Augustina Nogueras, ministra wojny, don Pedra Gomez de la Serna, ministra spraw wewnętrznych, jenerał-lejtnanta don Antonio van Helena, hrabi Peracamps; jenerał-majora don Francisco Linage, don Facundo Infante i don Francisco Osorio; brygadiera don Juan Lacarte; urzędnika ministerstwa wojny don Salvador Valdes, urzędnika ministerstwa spraw wewnętrznych, don Capricio Segundo Montesinors, i pułkowników don Ignacio Gurrea, don Pedro Falcon i don Ventura Barcaistegui: oświadczył, że buntowniczy stan rozmaitych prowincyi monarchii i odstępstwo wojska i floty, zmuszają go do opuszczenia lądu hiszpańskiego bez pozwolenia kortezów, przed czasem do którego stosownie do konstytucyi, miał pełnić obowiązki rejenta państwa, i że on powierzoną sobie władzę króleską, złoży tylko wedle formy konstytucyą przepisanéj, lecz nie w ręce tych, którzy się sprzecznie z konstytucyą jako rząd uważać każą, i że najmocniéj protestuje przeciwko wszystkiemu, cokolwiek przeciwnego konstytucyi przedsięwziętem, i dopełnionem zostało lub będzie.

Przystąpiono potém do ułożenia téj protestacyi; czem zajął się minister spraw wewnętrznych wraz z ministrem sprawiedliwości, który w tym razie spełnił obowiązek najwyższego kanclerza państwa; poświadczył on także odpisy które w właściwym czasie kortezom przedstawione być mają, i postanowiono tę proklamacyę zaraz ogłosić. Ażeby zaś wszystkim wiadomo było, oryginał niniejszy wraz z wyżwymienionemi świadkami, na papierze zwyczajnym, dla braku należnego stempla, sporządzony: przez J. Wysokość podpisany został.

(podpis.) Xiąże Vittoryi.

(powyżsi świadkowie.)

Zaświadczam, że odpis niniejszy brzmi zupełnie zgodnie z oryginałem protestacyi. Na rozkaz J. Wysokości ta wierzytelna kopia wydaną została na zwyczajnym papierze, dla braku należnego stempla. Na pokładzie hiszpańskiego paropływu *Betis*, w zatoce Kadyxu, 30 Lipca 1843.

(pod.) Pedro Gomez de la Serne.

# Doniesienia Urzędowe.

*Nro.* 7293.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI
W SENACIE RZĄDZĄCYM

*Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.*

W moc reskryptu Senatu Rządzącego pod d. 31 Lipca 1843 r. do L. 3,952 D. G. S. wydanego podaje do powszechnéj wiadomości, iż w dniu 12 Września r. b. w godzinach rannych w biórze Wydziału Spraw Wew. i Policyi, odbędzie się licytacya *in plus* sprzedaży realności pod L. 145/6 na Kazimierzu przy Krakowie położonéj, Bractwa pięciu ran P. Jezusa własnéj, a obecnie pod administracyą Archikonfraternii Miłosierdzia i banku pobożnego zostającéj. Chęć licytowania mający, zaopatrzeni w *vadium* w kwocie złp. 196 ustanowione, zechcą się w czasie i miejscu wyżéj oznaczoném znajdować, gdzie licytacya rzeczona od summy 1956 zł. 21 gro. jako szacunku powyższych realności rozpoczynać się będzie, o bliższych zaś warunkach nadmienionéj sprzedaży, w biórze Wydziału Spraw Wewnętrznych i Policyi wiadomość powziąść można.

Kraków dnia 16 Sierpnia 1843 r.

Senator Prezydujący
KOPFF.

(3r.) Referendarz L. *Wolff.*

---

*Nro* 407.

TRYBUNAŁ

*Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.*

Wzywa mających prawo do massy Julianny z Wotowskich Relickiéj z Summy złp. 1980 gr. 11 w obligach zahypotekowanych składającéj się, aby się po odbiór tejże w zakresie trzech miesięcy do Trybunału zgłosili, w przeciwnym bowiem razie massa ta na rzecz Skarbu publicznego przyznanąby została.

Kraków d. 5 Września 1843 r.

Sędzia Prezydujący
*Mięłuszewski*

(1r.) Sekr. *Lasocki*